

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-39>

УДК 332.146:330.322

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

STATE INVESTMENT POLICY OF POST-WAR RECOVERY

Штань Марина Володимирівна

доктор економічних наук, доцент,
Національна академія управління
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4938-555X>

Shtan Maryna

National Academy of Management

У статті встановлено, що інвестиційна політика є системою дієвих інструментів впливу на національну економіку та на ділову активність суб'єктів господарювання. Визначено, що інвестиційна політика держави – це комплекс цілеспрямованих заходів, котрі спрямовуються на забезпечення сприятливих умов для економічних суб'єктів з метою активізації інвестиційної діяльності, надання нового імпульсу розвитку економіки, підвищення ефективності національного виробництва, а також розв'язання цілої низки складних соціальних проблем. Доведено, що основними функціями, які покликана виконувати інвестиційна політика, є перш за все експертиза інвестиційних проєктів, визначення їх переліку, окреслення пріоритетів для включення до державних програм соціально-економічного розвитку, формування позитивного іміджу країни на світовій арені, розроблення й реалізація механізмів гарантування та страхування інвестицій. Розкрито положення про те, що інвестиційна політика є складовою державної економічної політики й спрямовується при цьому на створення умов для здійснення ефективної інвестиційної діяльності економічних суб'єктів. Інвестиційна політика визначається також на основі комплексу економічних, правових й адміністративних заходів, спрямованих на покращення й активізацію інвестиційного процесу. У статті з'ясовано, що інвестиційна політика посідає важливе місце у системі інструментарію економічної політики. Встановлено, що інвестиційна політика спрямовується на забезпечення довгострокового розвитку економіки. Інвестиційна політика передбачає систему заходів, спрямованих на формування фінансових ресурсів, у результаті використання яких забезпечується ефективність процесів поступального розвитку економіки. Доведено, що інвестиційна політика держави є сукупністю макроекономічних підходів та інструментарію, які визначають напрями інвестування, мобілізують ресурси підприємств та створюють сприятливий інвестиційний клімат за допомогою фіскальних, амортизаційних інструментів, методів монетарного регулювання, забезпечують інституційну детермінованість в управлінні залученням, плануванням та реалізацією інвестиційних програм. Обґрунтовано завдання інвестиційної політики, серед яких забезпечення стійких темпів економічного зростання, максимізація чистого прибутку суб'єктів господарювання, мінімізація інвестиційних ризиків за необхідного рівня рентабельності інвестицій, прискорення реалізації інвестиційних проєктів, оптимальна ліквідність інвестицій та можливості швидкого реінвестування капіталу. Встановлено, що одним з найголовніших завдань інвестиційної політики є формування довіри і співпраці між державою та підприємницьким середовищем, на основі чого формується основа для необхідного здійснення інституційних перетворень.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність, повоєнне відновлення, заощадження, ділові очікування.

It is established that the investment policy is a system of effective instruments of influence on the national economy and business activity of economic entities. It is determined that the investment policy of the State is a set of targeted measures aimed at ensuring favourable conditions for economic entities in order to intensify investment activity, give a new impetus to economic development, increase the efficiency of national production, and solve a number of complex social problems. The author proves that the main functions of the investment policy are, first of all, examination of investment projects, determination of their list, identification of priorities for inclusion in the State programmes of socio-economic development, formation of a positive image of the country on the world stage, development and implementation of mechanisms for guaranteeing and insuring investments. The article reveals that investment policy is a component of the State economic policy and is aimed at creating conditions for effective investment activity of economic entities. The investment policy is also determined on the basis of a set of economic, legal and administrative measures aimed at improving and intensifying the investment process.

The article shows that investment policy occupies an important place in the system of economic policy instruments. It is established that the investment policy is aimed at ensuring the long-term development of the economy. The investment policy envisages a system of measures aimed at generating financial resources, which will ensure the efficiency of the processes of progressive development of the economy. It is proved that the investment policy of the State is a set of macroeconomic approaches and tools that determine the directions of investment, mobilise the resources of enterprises and create a favourable investment climate through fiscal, depreciation instruments, methods of monetary regulation, and ensure institutional determinism in managing the attraction, planning and implementation of investment programmes. The article substantiates the objectives of investment policy, including ensuring sustainable economic growth, maximising the net profit of business entities, minimising investment risks at the required level of return on investment, accelerating the implementation of investment projects, optimal investment liquidity and the possibility of rapid reinvestment of capital. The directions of creation of effective mechanisms of the State investment policy are substantiated. It is established that the implementation of investment policy should be based on a number of principles, methods and tools, as well as their institutional support, with the help of which the State, ensuring the progressive development of the economy, determines the trajectory of the national economic system and influences the activities of all subjects of economic relations. It is established that one of the main tasks of investment policy is to build trust and cooperation between the state and the business environment, which forms the basis for the necessary institutional transformations.

Keywords: investment, investment policy, investment activity, post-war recovery, savings, business expectations.

Постановка проблеми. Інвестиційна політика є системою дієвих інструментів впливу як на економіку країни, так і на підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання. Інвестиційна політика держави є комплексом цілеспрямованих заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для економічних суб'єктів з метою активізації інвестиційної діяльності, надання нового імпульсу розвитку економіки, підвищення ефективності національного виробництва, а також розв'язання низки соціальних проблем. Основні функції, які покликана виконувати інвестиційна політика, включають експертизу інвестиційних проєктів, їхню переліку та окреслення пріоритетів для включення до державних програм соціально-економічного розвитку, формування позитивного іміджу країни на світовому ринку, розроблення й реалізацію механізмів гарантування та страхування інвестицій.

Інвестиційна політика – це складова державної економічної політики, що спрямована на створення умов здійснення ефективної інвестиційної діяльності економічних агентів. Інвестиційну політику можна також визначити через комплекс економічних, інституційно-правових й адміністративних заходів, що спрямовані на поліпшення й активізацію інвестиційного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика аналізу інвестиційної політики, її місця та ролі у системі економічної політики держави, визначення інструментарію впливу інвестиційної політики на активізацію розвитку економіки є важливими науковими завданнями. Актуалізується вказана

проблематика у контексті реалізації програм повоєнної модернізації країни. Так, зокрема, Д. Осьмак та І. Кушал розкривають міжнародний досвід стимулювання інвестиційної діяльності та визначають напрями формування інвестиційного потенціалу країн з розвинутою економікою. Автори визначають найважливіші напрями стимулювання інвестиційної діяльності й доходять висновку про те, що найбільш дієвими заходами зі стимулювання інвестицій є перш за все фіскальні важелі [1].

Розкривають складові та визначають особливості механізму інвестування в Україні в контексті повоєнного відновлення В. Небрат й О. Корніяка. Вчені ідентифікують характерні особливості ринкової трансформації інвестиційного механізму економіки України та виявляють зв'язок між інвестуванням та ризиками фінансування економіки в умовах воєнного стану. Науковці вказують на недостатній рівень розвитку ринкових механізмів, що визначає підвищення ролі бюджетно-податкових інструментів акумулювання та перерозподілу інвестиційних ресурсів [2].

Важливим аспектом аналізу обраної проблематики є визначення галузевих особливостей інвестування та реалізації інвестиційної політики держави у контексті повоєнної модернізації України. Так, зокрема, Ю. Кіндзерський аналізує значення промисловості для стійкого зростання економіки у період дії воєнного стану. Науковець розкриває основні підйоми індустріального розвитку України. У цьому контексті здійснюється аналіз підходів до формування та реалізації промислової політики у розвинених країнах та в Україні. Автор наголошує на необхідності виваженого

поєднання структурних та фундаментальних складових розвитку, а також виділяє стратегічні пріоритети здійснення державної економічної політики [3].

С. Лутковська та О. Лебідь досліджують найважливіші засади інвестиційної діяльності в регіонах України та проблеми, що стримують їх активізацію. Автори висвітлюють об'єктивні й суб'єктивні чинники, що стримують інвестиційну діяльність, та пропонують напрями активізації інвестиційної діяльності в Україні. Вчені звертають увагу на те, що важливим чинником активізації інвестиційної діяльності є досягнення та підтримання збалансованості соціально-економічного розвитку країни у регіональному вимірі. Науковці цілком обґрунтовано стверджують, що важливим є зосередження зусиль державних інституцій на розробленні та впровадженні ефективних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності з урахуванням специфіки регіонального розвитку [4].

Глибоко аналізує наслідки глобальної пандемії 2020–2021 рр. та її вплив на падіння темпів іноземного інвестування А. Гайдуцький. Вчений також звертає увагу на те, що повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 р. і подальші воєнні дії на її території призвели до їхнього скорочення на 30 %. Вказані події, а також заходи антиінфляційної політики обумовлюють негативну динаміку очікування надходжень прямих іноземних інвестицій. Автор цілком обґрунтовано наголошує на необхідності дослідження напрямів підвищення інвестиційної привабливості економіки України. Водночас комплекс проблем, пов'язаних з необхідністю пошуків шляхів активізації інвестиційної діяльності у контексті перспектив повоєнної модернізації економіки потребує подальшого детального аналізу та вивчення [5].

У фундаментальній монографії вчені з Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України системно аналізують проблеми теоретико-методологічного забезпечення та концептуального виміру подолання Україною соціально-економічних проблем, які сформувалися доволі давно. Автори обґрунтовують систему індикаторів, спрямованих на ідентифікацію диспропорцій соціально-економічного розвитку, визначають основні дисбаланси в економіці та окреслюють вплив війни на поглиблення ідентифікованих проблем [6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розкриття змісту та

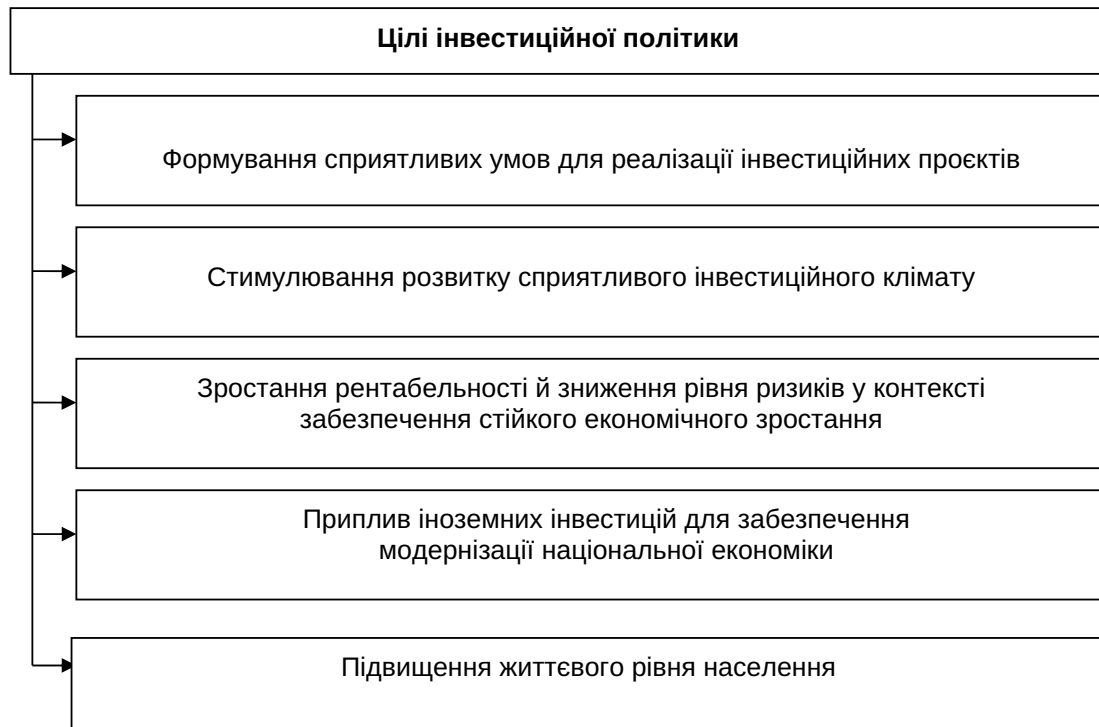
окреслення напрямів активізації інвестиційної політики держави у контексті повоєнного відновлення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна політика передбачає діяльність держави з визначення мети, а також пріоритетних завдань і засадничих напрямів розвитку інвестиційного процесу у країні та комплекс заходів, спрямованих на реалізацію поставлених завдань. Метою інвестиційної політики держави є перш за все створення привабливого інвестиційного клімату і розвиток інфраструктури інвестування задля забезпечення стійкого економічного зростання та підвищення рівня життя домашніх господарств. Цілком очевидно, що мета інвестиційної політики може змінюватись залежно від умов економічного розвитку країни. На рис. 1 наведено основні цілі інвестиційної політики держави.

Завдання, що передбачені державною інвестиційною політикою, повинні спиратися на комплекс заходів, здатних забезпечити їх вирішення. Заходи є способами застосування тих інструментарію, на основі якого держава спрямовує поведінку економічних суб'єктів на розв'язання завдань інвестиційного розвитку. Ефективність заходів, спрямованих на стимулювання інвестиційної діяльності, залежить від того, як саме вони спроможні пов'язуватися із завданнями, що передбачені цілями економічної політики держави загалом.

У цьому зв'язку доцільно виокремити цілий ряд завдань інвестиційної політики, серед яких забезпечення стійких темпів економічного зростання, максимізація чистого прибутку суб'єктів господарювання, мінімізація інвестиційних ризиків за необхідного рівня рентабельності інвестицій, реалізація шляхів прискорення реалізації інвестиційних проєктів, фінансова стійкість та платоспроможність підприємств у процесі здійснення інвестиційної діяльності, формування необхідних на основі довготермінових перспектив, оптимальна ліквідність інвестицій та можливості швидкого реінвестування капіталу [7; 8; 9].

Інвестиційній політиці належить чільне місце у системі важелів економічної політики держави. Саме тому інвестиційна політика спрямовується на забезпечення довгострокового розвитку економіки і становить систему заходів, спрямованих на формування фінансових ресурсів, у результаті використання яких забезпечується ефективність процесів поступального розвитку економіки. Таким чином, інвестиційна політика держави є низ-

Рис. 1. Цілі інвестиційної політики держави

Джерело: побудовано авторкою на основі власних досліджень та узагальнень

кою макроекономічних підходів та інструментарію, які визначають напрями інвестування, акумулюють ресурси та створюють сприятливий інвестиційний клімат за допомогою фіскальних, монетарних методів регулювання, забезпечують інституційну детермінованість в управлінні залученням, плануванням та реалізацією інвестиційних програм [8; 9].

При цьому йдеться про специфічний зв'язок, що часто ускладнює виконання макроекономічних завдань національного розвитку. Оскільки економіка функціонує в умовах зовнішніх загроз, це не сприяє швидкості здійснення інституційних трансформацій. Недостатньою мірою розвинені інститути своєю чергою зменшують перспективи успішної інвестиційної політики, оскільки часто вкрай важливі державні рішення ухвалюються не в інтересах суспільства загалом, а лише певних впливових груп. Одне з найголовніших завдань інвестиційної політики полягає у формуванні довіри і створенні підґрунтя для співпраці між державними інституціями та підприємницьким середовищем, на основі чого формується основа для здійснення необхідних модернізаційних перетворень [7; 8].

З метою реалізації повоєнної модернізації національної економіки доцільно реалізувати інституційні й структурні трансформації,

з одного боку, а також здійснювати активну інвестиційну політику, – з іншого. У цьому зв'язку структурно-функціональна модель забезпечення ефективності державної інвестиційної політики має ґрунтуватися на основі визначення індивідуальних завдань для кожного суб'єкта у межах встановлених цілей, спрямованих на вдосконалення соціально-економічних відносин між учасниками інвестиційного процесу та підвищення ефективності національної економіки загалом.

Належне місце серед визначальних підойм розвитку економіки посідають цифровізація, що прискорює темпи зростання масштабів і швидкості переміщення капіталів. Актуальним питанням є пошук напрямів координації і узгодження дій, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків економічного розвитку. Низка сьогоденних глобальних проблем людства пов'язана з пошуком векторів розвитку та збалансованості світового господарського розвитку разом з віднайденням напрямів узгодженості складної й суперечливої динаміки взаємовідносин.

Розвиток економіки України також обумовлюється впливом низки чинників. По-перше, йдеться про негативний вплив наслідків світової кризи, що своєю чергою обумовило скорочення доступу до зовнішніх джерел

фінансування. По-друге, глобальні кризові явища, викликані пандемією коронавірусу, спровокували падіння попиту з боку розвинених країн на товари і послуги українського виробництва. По-третє, вплив повномасштабної російської агресії призвів до переформатування господарського розвитку нашої країни [10; 11].

Навіть в умовах складного фінансового становища чимало підприємств шукають можливості для інвестування, що мотивує їх спрямовувати на нагромадження значну частину доходу, незважаючи на труднощі у залученні додаткових кредитних ресурсів. Однак активізація інвестиційного процесу не стала належним стимулятором для зростання національної економіки й насамперед проявилася в активізації імпорту. У 2020 р. світова спільнота зіштовхнулася із безпрецедентною ситуацією, коли відповіддю на пандемію COVID-19 стало запровадження переважною більшістю країн карантинних обмежувальних заходів, які кардинально обмежили економічну діяльність у цілому ряді сегментів [2; 10].

Так, був запроваджений надзвичайний стан у цілому у країнах або в окремих регіонах й запроваджено санітарно-епідемічні заходи, встановлено обмеження на в'їзд до країн та виїзд з них, посилено роль держави у надзвичайних умовах, встановлено обмеження трудової діяльності, запроваджені нові дистанційні форми праці та провадження освітнього процесу. Зниження активності домашніх господарств та скорочення виробництва в усіх країнах спричинили глобальне скорочення попиту. Характерними особливостями стало падіння добробуту населення й зміна поведінки всіх економічних суб'єктів [11; 12].

У відповідь на безпрецедентні кризові шоки відбулись суттєві трансформації як характеру функціонування економіки, так і її структури внаслідок цілого ряду чинників. По-перше, відбулась зміна мотивації в поведінці та діловій активності. Визначальним чинником стала не економічна доцільність, а мотив обережності в умовах поширення пандемії. За цих умов, з одного боку, відбулася зміна вподобань та пріоритетів у побутовому та діловому житті, що відобразилося на споживанні й виробництві. Зокрема, слід вказати на зміни у споживчій поведінці домогосподарств у напрямі зменшення купівлі товарів та послуг, що не належать до предметів першої необхідності, а також в інвестиційній поведінці підприємств у напрямі відтермінування бізнес-проектів [1; 2].

По-друге, відбувалася прискорена цифровізація в умовах стрімкого переходу підприємств на нові форми організації робочих процесів (дистанційного, надомного режиму роботи та навчання), що, відповідно, створювало підвищений попит на нові цифрові послуги та надання вже існуючих послуг у цифровому форматі (у тому числі й здійснення торгівлі і бізнесу загалом [9]).

Свою чергою, темпи активізації процесів цифровізації прискорилися практично вдвічі порівняно з допандемічними, що дозволило суттєвим чином пришвидшити прогрес у впровадженні цифрових технологій в економічні процеси. Пришвидшені темпи адаптації цифрових технологій відкривають перед українськими підприємствами можливість оптимізувати свої бізнес-процеси за допомогою скорочення витрат на операційну діяльність, зниження собівартості товарів і послуг та підвищення продуктивності праці. Загалом відкрилися й нові можливості для розвитку підприємств й сфери матеріального виробництва [10].

По-третє, підвищилась роль держави не лише у напрямі підтримки вразливих верст населення, але й стимулювання інвестиційної активності бізнесу.

Механізм застосування державою інструментів прямого (через органи державної влади та об'єднання підприємств) та непрямого впливу (через окремі державні інституції) на перебіг інвестиційного процесу на засадах взаємодії державного та приватного секторів у рамках інтеграції системи науки та освіти й у контексті стимулювання інвестиційного процесу наведено на рис. 2. Ефективна модель механізму інвестиційної політики держави в Україні має здійснюватися відповідно до застосування державою інструментів впливу на інвестиційне середовище, яке формується у межах взаємодії основних інституцій.

Надійне підґрунтя для економічного зростання та повоєнної модернізації економіки має здійснюватися на основі використання ендогенного потенціалу розвитку. Вказані підйоми відкривають можливості для започаткування майбутнього зростання, коригування його якості й стимулювання впливу сприятливих чинників. У найближчі роки саме державна політика зростання визначатиме довгострокові характерні ознаки модернізації та розвитку національної економіки [11; 12].

При формуванні механізмів інвестування в Україні на рубежі ХХ–ХХІ ст. проявився ряд особливостей. На основі аналізу можна виді-

лити найбільш характерні серед них. Так, зокрема, йдеться про недостатні масштаби довгострокових інвестицій в основний капітал. Слід звернути увагу на значну зношеність будівель і обладнання, а також інституційну невизначеність діяльності багатьох компаній. Після початку процесів ринкової трансформації економіки ресурси спрямовувалися в галузі зі швидким оборотом капіталу, серед яких торгівля, фінансовий сектор, посередницька діяльність, індустрія дозвілля.

З початком повномасштабної агресії російської федерації з 2014 р. вказані ризики поси-

лювалися безпековими чинниками. Крім того, значним бар'єром для інвестицій в основний капітал став як низький рівень заощаджень, так й відсутність надійних механізмів трансформації заощаджень в інвестиції. На перебіг процесу інвестування, а також на формування інституційних форм заощаджень в Україні негативно впливали стан інституційного забезпечення підприємницької діяльності та ринкової інфраструктури [12].

Аналізуючи динаміку трансформації чистих заощаджень у чисте нагромадження основного капіталу, варто відзначити, що у

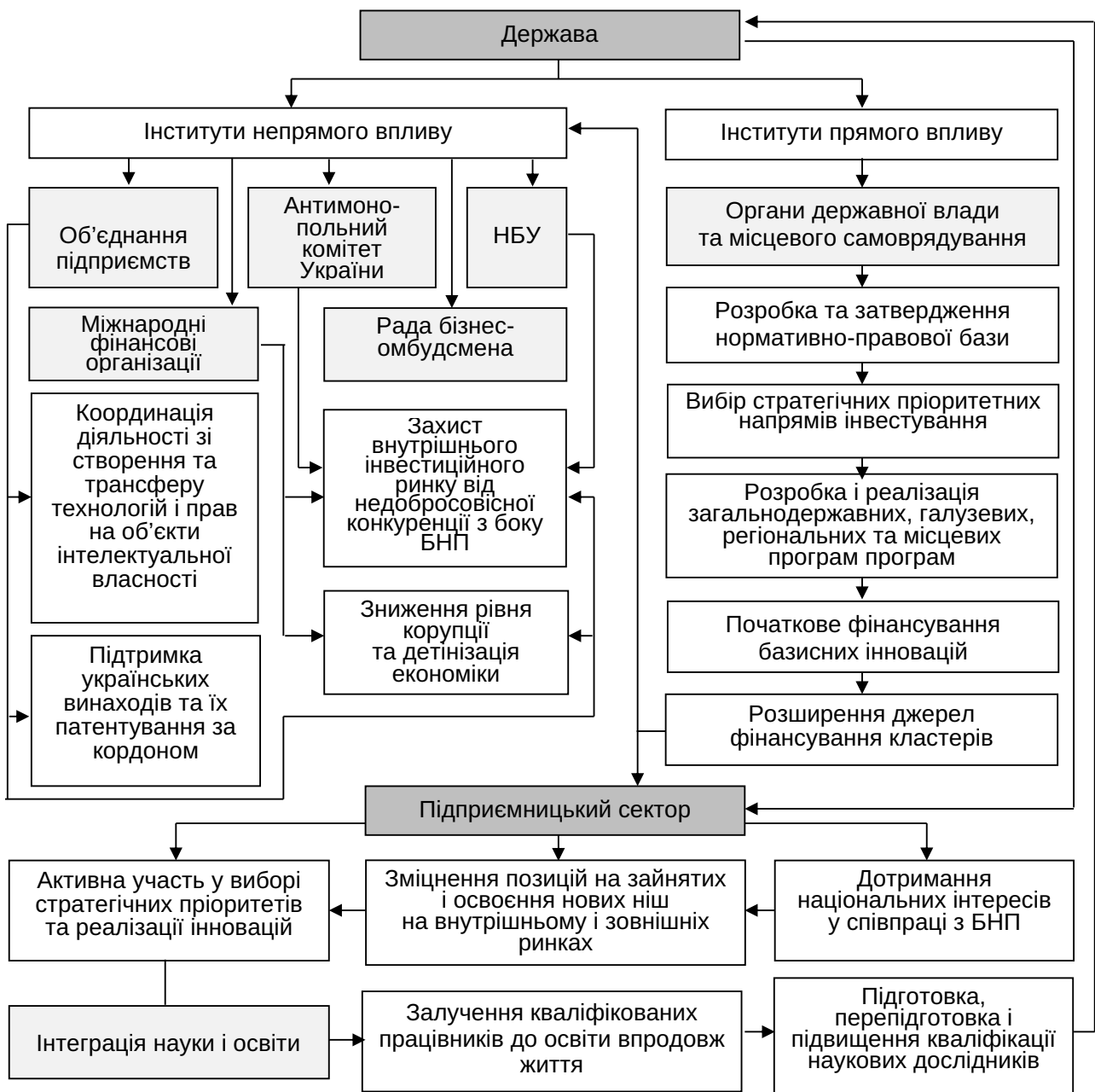

Рис. 2. Інституційний механізм державної інвестиційної політики

Джерело: побудовано авторкою за даними [4; 5; 6]

2000-х рр. навіть той мінімум заощаджень, який генерувала економіка, не повністю трансформувалася в інвестиції. Чисте нагромадження основного капіталу становило близько 50% від чистих заощаджень, тобто капіталотворча функція заощаджень не була реалізована достатньою мірою [2].

Наслідками дефіциту джерел нагромадження та низької динаміки трансформації заощаджень в інвестиції є низка негативних тенденцій, які підривають економічний потенціал України. Слід назвати перш за все зниження рівня інвестицій і зростання високого ступеня зношеності основного капіталу. Це закладає можливість для прояву негативних шоків економічної системи та її нестабільності, що в умовах війни та повоєнного відновлення становить додаткові виклики. Максимізації темпів приросту основного капіталу та покращення відтворювальних характеристик повинна сприяти амортизаційна політика. В умовах повномасштабного вторгнення та воєнних дій на території України бізнес цілком обґрунтовано очікував у 2022 р. скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні, посилення інфляції та послаблення курсу національної валюти, а також мав песимістичні очікування щодо майбутнього розвитку [10].

У II кварталі 2023 р., незважаючи на активні бойові дії, підприємницький сектор уперше з початку повномасштабної війни почав демонструвати зростання ділової активності. На тлі відновлення енергетичної системи, поступового поживлення внутрішнього попиту та зміцнення курсу гривні підприємства продемонстрували зростання обсягів виробництва товарів та послуг, а також продовжували позитивним чином прогнозувати перспективи розвитку власного бізнесу. Одночасно поліпшилися інфляційні та курсові очікування [10].

Посилились у цей же період й позитивні очікування підприємств щодо задоволення потреби у кредитних ресурсах протягом найближчого часу. Одночасно відчутно підвищилися оцінки щодо жорсткості умов доступу до банківських кредитів. Зменшилася частка респондентів, які планують брати банківські кредити. Домінуючим чинником, що стримуватиме розвиток підприємств і надалі, є воєнні дії та їх наслідки. Внаслідок відносного усталення макроекономічної стабільності, адаптації до перманентно високих ризиків воєнної агресії продовжуються силові втручання і порушення правового поля [10].

Провідна роль валового нагромадження засвідчує, що йдеться не про звичайне відновлювальне зростання, зумовлене відновленням на основі поліпшення настроїв обмеженого кризою попиту, а про здійснення бізнесом свідомих стратегій структурної модернізації. Шляхи подальшого розвитку національної економіки визначатимуться тим, під яким впливом надалі опиниться цей модернізаційний вектор. Така модель полягає у створенні переваг для випереджального розвитку великого підприємництва, що покликане створювати підґрунтя для макроекономічної стабілізації, тоді як втрати фіскальних надходжень компенсуються на основі посилення податкового навантаження на дрібні та середні підприємства [11; 12].

Показовими є результати опитування підприємств у II кварталі 2024 р., що систематизовані у Національним банком України, які свідчать про зниження ділової активності у країні протягом наступних дванадцяти місяців. Респонденти прогнозують зменшення обсягів виробництва товарів та послуг, а також негативно налаштовані щодо розвитку перспектив власних підприємств. Такі очікування обумовлені здебільшого прогнозованим скороченням кількості працівників, інвестиційних видатків, будівельних робіт і погіршенням фінансового стану підприємств, що було зафіксовано вперше з I кварталу 2023 р. [10].

Водночас зменшилися, однак залишилися у межах додатніх значень, очікування щодо загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва й інвестиційних видатків на машини й обладнання. Посилились очікування підприємств щодо потреби у позикових коштах – 37,7% (у I кварталі 2024 р. – 34,1%). Одночасно зросла частка підприємств, які планують скористатися банківським кредитуванням. Підприємства також відзначають, що попри певне послаблення, умови доступу до банківських кредитів усе ще досить жорсткі, а головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів є надто високі кредитні ставки, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави. Однак домінуючим чинником, що стримує розвиток підприємств, залишаються воєнні дії та їхні руйнівні наслідки [10].

Висновки. Таким чином, проведений аналіз напрямів активізації інвестиційної політики повоєнного відновлення дає змогу дійти висновків про те, що саме держава здатна інтегрувати елементи національної інвестиційної системи, стимулюючи компанії на основі різ-

номанітних механізмів допомоги реалізувати інвестиційні проєкти. На кожному етапі соціально-економічного розвитку здійснювалися спроби теоретико-методологічного обґрунтування інструментарію державної інвестиційної політики з метою формулювання практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності економічного розвитку та розв'язання актуальних проблем. Важливим є теоретичне обґрунтування напрямів ство-

рення дієвих механізмів інвестиційної політики держави. Здійснення інвестиційної політики має відбуватися на основі низки принципів, методів та інструментів, а також їхнього інституційного забезпечення, за допомогою яких держава, забезпечуючи поступальний розвиток економіки, визначає траєкторію функціонування національної економічної системи і здійснює вплив на діяльність усіх суб'єктів економічних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Осьмак Д. І., Кушал І. М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 4. С. 36–40. DOI: doi.org/10.33216/1998-7927-2023-280-4-36-40
2. Небрат В. В., Корніяка О. В. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного відновлення. *Грааль науки*. 2022. № 16. С. 31–34. DOI: doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.001
3. Кіндзерський Я. Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. № 2. С. 101–117. DOI: doi.org/35774/econa2022.02.101
4. Лутковська С. М., Лебідь О. В. Еколого-економічні умови активізації інвестиційної діяльності АПК України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 16. С. 78–87. DOI: doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.78
5. Гайдучський А. Залучення іноземного капіталу: кейс воєнного часу. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 3. С. 30–41 DOI: doi.org/10.31617/3.2023(128)03
6. Теоретичні аспекти виходу України з «пастки відсталості»: монографія; за ред. М. О. Кизима, Н. В. Белікової. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 402 с.
7. Коен С., Делонг Б. Американське економічне диво і Александер Гамільтон; пер. з англ. Р. Клочко. Київ: Наш формат, 2023. 192 с.
8. Легкоступ І., Саїнчук Н. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні: вітчизняний та міжнародний аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2075/2003>
9. Дульська І. В. Забезпечення цифровізації секторів національної економіки ІТ-фахівцями: проблеми і шляхи їх вирішення. *Економіка України*. 2023. № 6. С. 70–98. DOI: doi.org/10.15407/economyukr.2023.06.070
10. Ділові очікування підприємств України. II квартал 2024 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2024-Q2.pdf?v=7
11. Саліхова О. Б., Крехівський О. В. Держава у повоєнній розбудові індустрії та відновленні економіки: історичні паралелі та рекомендації для України. *Економіка та прогнозування*. 2022. С. 7–42. DOI: doi.org/10.15407/eip2022.04.007
12. Відбудова України: принципи та політика; за ред. Городніченка Ю., Сологуб І., Вебер ді Мауро Б. Center for economic policy research. Париж. 2022. 507 с.

REFERENCES:

1. Osmak D. I., Kushal I. M. (2023) Zarubizhnyi dosvid stymulivannia investytsiinoi diialnosti pidpriemstv [Foreign experience of stimulating the investment activity of enterprises]. *Visnyk Shkhdnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, no. 4, pp. 36–40. DOI: doi.org/10.33216/1998-7927-2023-280-4-36-40
2. Nebrat V. V., Korniiaka O. V. (2022) Osoblyvosti mekhanizmiv kapitaloutvorennia ta investuvannia v Ukraini yak chynnyk finansovykh ryzykiv v umovakh viiny ta pisliavoiennoho vidnovlennia [Peculiarities of mechanisms of capital formation and investment in Ukraine as a factor of financial risks in the conditions of war and post-war recovery]. *Hraal nauky*, no. 16, pp. 31–34. DOI: doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.001
3. Kindzerskyi Ya. (2022) Povoienne vidnovlennè promyslovosti Ukrainy: vyklyky ta osoblyvosti polityky [Post-war recovery of Ukrainian industry: challenges and policy features]. *Ekonomichniy analiz*, no. 2, pp. 101–117. DOI: doi.org/10.35774/econa2022.02.101
4. Lutkovska S. M., Lebid O. V. (2024) Ekoloho-ekonomichni umovy aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti APK Ukrainy [Ecological and economic conditions for the activation of investment activities of the agricultural sector of

Ukraine. Investments: practice and experience]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 16, pp. 7887. DOI: doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.78

5. Haidutskyi A. (2023) Zaluchennia inozemnoho kapitalu: keis voiennoho chasu [Attracting foreign capital: the wartime case. Foreign trade: economy, finance, law]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no. 3, pp. 30–41. DOI: doi.org/10.31617/3.2023(128)03

6. Teoretychni aspekty vykhodu Ukrainy z «pastky vidstalosti» (2023) [Theoretical aspects of Ukraine's exit from the "underdevelopment trap]: monohrafiia; za red. M. O. Kyzyma, N. V. Bielikovoi. Kharkiv: FOP Liburkina L. M., 402 p.

7. Koen S., Delonh B. (2023) Amerykanske ekonomichne dyvo i Aleksander Hamilton [American economic miracle and Alexander Hamilton]; per. z anhl. R. Klochko. Kyiv: Nash format, 192 p.

8. Lehkostup I., Sainchuk N. (2023) Suchasnyi stan investytsiinoi diialnosti v Ukraini: vitchyzniani ta mizhnarodnyi aspekty [The current state of investment activity in Ukraine: domestic and international aspects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 46. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2075/2003>

9. Dul'ska I. V. (2023) Zabezpechennia tsyfrovizatsii sektoriv natsionalnoi ekonomiky IT-fakhivtsiamy: problemy i shliakhy yikh vyrishennia. *Ekonomika Ukrainy* [Ensuring digitization of sectors of the national economy by IT specialists: problems and ways to solve them], no. 6, pp. 70–98. DOI: doi.org/10.15407/economyukr.2023.06.070

10. Dilovi ochikuvannia pidpriemstv Ukrainy. II kvartal 2024 roku. Natsionalnyi bank Ukrainy [Business expectations of Ukrainian enterprises. II quarter of 2024. National Bank of Ukraine]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2024-Q2.pdf?v=7

11. Salikhova O. B., Krekhivskiy O. V. (2022) Derzhava u povoiennii rozbudovi industrii ta vidnovlenni ekonomiky: istorychni paraleli ta rekomendatsii dlia Ukrainy [The state in post-war industrial development and economic recovery: historical parallels and recommendations for Ukraine]. *Ekonomika ta prohozuvannia*, pp. 7–42. DOI: doi.org/10.15407/eip2022.04.007

12. Vidbudova Ukrainy: pryntsyipy ta polityka (2022) [Reconstruction of Ukraine: principles and politics]; za red. Horodnichenka Yu., Solohub I., Veber di Mauro B. Center for economic policy research. Paryzh. 507 p.